

הומש כ"י משולב

פרשת ואתחנן, דברים ג (כג) – ז (יא), קי"ח פסוקים

פרק ג

(כג) ואתחנן אלי יקוק בעת ההוא לאמר:

ז, ה), וכיון שנפל על פניו אמר לו קום לך (שם ז, י). קם לך כתיב, אתה הוא העומד במקומו ומשלח את בני למלחמה, למה זה אתה נופל על פניך, לא כך אמרתי למשה רבך אם הוא עובר עוברין, ואם לאו אין עוברין:

(כג) ואתחנן אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם. אף על פי שיש להם לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים, אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם. לפי שאמר לו (שמות לג יט) וחנותי את אשר אחון, אמר לו בלשון ואתחנן. דבר אחר, זה אחד מעשרה לשונות שנקראת תפילה, כדאיתא בספרי אלי יקוק בעת ההוא לאחר שכבשתי ארץ סיחון ועוג דמייתי שמא הותר הנדר לאמר. זה אחד משלוש מקומות שאמר משה לפני המקום איני מניחך עד שתודיעני אם תעשה שאלתי אם לאו:

(כט) ונשב בגיא מול בית פעור. ונצמדתם לעבודה זרה, ואף על פי כן (הפסוק הבא) ועתה ישראל שמע אל החקים, והכל מחול לך ואני לא זכיתי לימחל לי: פ

(כד) אדני יקוק אתה החלוצ' להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מיראל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך:

פרק ד

(א) ועתה ישראל שמע אלי החקים ואלה המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם לעשות למען תחיו ובאתם וירשתם את הארץ אשר יקוק אלהי אבותיכם נתן לכם:

(כד) אדני יקוק רחום בדיו אתה החלוצ' להראות את עבדך פתח להיות עומד ומתפלל, אף על פי שנגזרה גזירה. אמר לו ממך למדתי, שאמרת לי (שמות לב י) ועתה הניחה לי, וכי תופס הייתי בך, אלא לפתוח פתח, שבי תלוי להתפלל עליהם, כמו כן הייתי סבור לעשות עכשיו את גדלך זו מידת טובך, וכן הוא אומר (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כח ה' ואת ידך זו ימינך, שהיא פשוטה לכל באי עולם החזקה שאתה כובש ברחמים את מידת הדין החזקה אשר מיראל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך. אינך דומה למלך בשר ודם, שיש לו יועצין וסנקטורין הממחין בידו כשרוצה לעשות חסד ולעבור על מדותיו, אתה אין מי ימחה בידך אם תמחול לי ותבטל גזירתך. ולפי פשוטו, אתה החלוצ' להראות את עבדך מלחמת סיחון ועוג, כדכתיב (לעיל ב לא) ראה החלוצ' תת לפניך, הראני מלחמת שלושים ואחד מלכים:

(ב) לא תספו עלהדבר אשר אנכי מצוה אתכם כגון חמש פרשיות בתפילין, חמשת מינין בלולב וחמש ציציות, וכן ולא תגרעו ולא תגרעו ממנו לשמור את מצות יקוק אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם:

(כה) אעברה נא אין נא אלא לשון בקשה ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן הנהר הטוב הזה זו ירושלים והלבנון. זה בית המקדש:

(ג) עיניכם הראות את אשר עשה יקוק בבעל פעור כי כל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור השמידו יקוק אלהיך מקרבך: (ד) ואתם הדבקים ביקוק אלהיכם תיים בלכם היום:

*

שני

(ה) ראהו למדתי אתכם חקים ומשפטים באשר צוני יקוק אלהי לעשות בין בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה:

(כו) ויתעבר יקוק נתמלא חימה בלמענכם בשבילכם, אתם גרמתם לי. וכן הוא אומר (תהלים קו לב) ויקציפו על מי מריבה וירע למשה בעבורם ולא שמע אלי ויאמר יקוק אלי רב לך אלתוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. שלא יאמרו הרב כמה קשה, והתלמיד כמה סרבן ומפציר. דבר אחר, רב לך, הרבה מזה שמור לך, רב טוב הצפון לך:

(ו) ושמרתם זו משנה ועשיתם כמשמעו כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים בזאת תחשבו חכמים ונבונים לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עסחכם ונבון הגוי הגדול הזה:

(כז) עלהו ראש הפסגה ושא עניד ימה וצפנה ותימנה ומרקה וראה בעיניך ביקשת ממני (לעיל פסוק כה) ואראה את הארץ הטובה, אני מראה לך את כולה שנאמר (להלן לד, א) ויראהו ה' את כל הארץ כפלא תעבר אתהירדן הזה:

(ז) כי מרגי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו ביקוק אלהינו בכל קראנו אליו:

(כח) וצו את יהושע על הטרחות ועל המשאות ועל הריבות וחזקהו ואמצהו בדברך, שלא ירך ליבו לומר, כשם שנענש רבי עליהם כך סופי לענש עליהם, מבטיחו אני כי הוא יעבור והוא ינחיל ביה הוא יעבר* לפני העם הזה והוא ינחיל אותם את הארץ אשר תראה:

(ח) ומל גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים הגונים ומקובלים ככל התורה הזאת אשר אנכי נתן לפניכם היום:

(ט) רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך אז כשלא תשכחו אותם ותעשום על אמיתתם תחשבו חכמים ונבונים, ואם תעוותו אותם מתוך שכחה תחשבו שוטים ופך יסורו מלבבך כל ימי חייך והודעתם לבניך ולבני בניך:

(י) יום אשר עמדת מוסב על מקרא שלמעלה ממנו, אשר ראו עיניך יום אשר עמדת בחורב אשר ראיתם את הקולות ואת הלפידים לפני יקוק אלהיך בחרב באמר יקוק אלי הקהל לי את העם ואשמעם אתי דברי אשר ילמדון ילפון לעצמם ליראה אתי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בנייהם ולמדון. יאלפון לאחרים:

(יא) ותקרבו ותעמדון תחת הנהר והנהר בער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל: (יב) וידבר יקוק אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעים

כי הוא יענוה. אם יעבור לפניהם ינחלו, ואם לאו לא ינחלו. וכן אתה מוצא כששלח מן העם אל העי והוא ישב ויכו מהם אנשי העי וגו' (יהושע

(כו) וְהִפִּיץ יְקוֹק אֶתְכֶם בְּעַמִּים וְנִשְׁאַרְתֶּם מְתֵי מִסְפָּר בְּגוֹיִם אֲשֶׁר יִנְהַג יְקוֹק אֶתְכֶם שָׁמָּה:

ותמונה אינכם ראים זולתי קול: (יג) ויגד לכם את-בריתו אשר צוה אתכם לעשות עשרת הדברים ויכתבם על-שני לחות אבנים:

(כח) וְעַבַדְתֶּם־שָׁם אֱלֹהִים כְּתַרְגוּמוֹ (ותפלחון תמן לעמיא פלחי טעויתא עובר ירי אנשא וכו'). משאתם עובדים לעובדיהם, כאילו אתם עובדים להם מעשה ידי אדם עץ ואבן אשר לא-יראון ולא ישמעון ולא יאכלון ולא יריחון:

(יד) ואתי צוה יקוק בעת ההוא ללמד אתכם תורה שבעל פה חקים ומשפטים לעשותכם אתם בארץ אשר אתם עבדים שמה לרשתה:

(כט) וּבְקִשְׁתֶּם מִשֶׁם אֶת־יְקוֹק אֱלֹהֵיךָ וּמִצֵּאתָ כִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל־לִבְכֶן וּבְכָל־נַפְשְׁךָ: (ל) בְּצַר לָךְ וּמִצָּאוֹךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים וְשָׁבַת עַד־יְקוֹק אֱלֹהֵיךָ וְשָׁמַעַת בְּקוֹלֵךְ:

(טו) ונשמרתם מאד לנפשתיכם כי לא ראיתם בלתימונה ביום דבר יקוק אליכם בחרב מתוך האש:

(טז) פְּתַתְשַׁחְתוּן וְעִשִּׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת בְּלִיַּסְמֶל צוּרָה תְּבַנִּית וְזָכַרְתָּ אֶת־נִקְבָהּ:

(לא) כִּי אֵל רַחוּם יְקוֹק אֱלֹהֵיךָ לֹא יִרְפָּךָ וְלֹא יִשְׁחִיתֶךָ וְלֹא יִשְׁפֹּחַ אֶת־בְּרִית אֲבֹתֶיךָ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לָהֶם:

(יז) תבנית בלבהמה אשר בארץ תבנית בלצפור בנה אשר תעוף בשמים: (יח) תבנית בלרמש באדמה תבנית בלדגה אשר במים מתחת לארץ:

לא ירפך. מלהחזיק בר בידיו. ולשון לא ירפך לשון לא יפעיל הוא, לא יתן לך רפיון, לא יפריש אותך מאצלו. וכן אחזתיו ולא ארפנו (שה"ש ג ד), שלא נקד ארפנו. כל לשון רפיון מוסב על לשון מפעיל ומתפעל, כמו (מלכים ב' ד כז) הרפה לה, תן לה רפיון, (דברים ט, יד) הרף ממני, התרפה ממני:

(יט) וּפְתַתְשַׁח עֵינֶיךָ הַשָּׁמַיְמָה וְרֵאִיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם וְאֶת־הַיַּבֵּשׁ הַכּוֹכָבִים כֹּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וְפִי תִּשָּׂא עֵינֶיךָ. להסתכל בדבר ולתת לב לשוב לטעות אחריהם ונדהת והשתחית להם ועבדתם אשר חלק יקוק אלהיך אתם לכל העמים להאיר להם. דבר אחר לאלוהות. לא מנען מלטעות אחריהם, אלא החליקם בדברי הבליהם לטרדם מן העולם. וכן הוא אומר (תהלים לו ג) כי החליק אליו בעיניו למצוא עונו לשנוא תחת בליהשמים:

(לב) כִּי שְׁאַלְנָא לַיָּמִים רֵאשֻׁנִים עַל יָמִים רַאשׁוֹנִים אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ לְמִקְרָהֵימָּה אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל־הָאָרֶץ וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קֵצֵה הַשָּׁמַיִם וּגַם שָׂאל לְכָל הַבְּרֹאִים אֲשֶׁר מִקְצֵה אֶל קֵצֵה זֶה פְּשׁוּטוֹ. ומדרשו, מלמד על קומתו של אדם שהיתה מן הארץ עד השמים, והוא השיעור עצמו אשר מקצה אל קצה הנהייה בדבר הגדול הזה ומהו הדבר הגדול, השמע עם וגו' או הנשמע במהו:

(כ) ואתכם לקח יקוק ויוצא אתכם מכור הוא כלי שמזקים בו את הזהב הכרזל ממצרים להיות לו לעם נחלה ביום הזה:

(לג) הַשָּׁמַע עִם קוֹל אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ בְּאֲשֶׁר־שָׁמַעַת אֶתְּךָ וַיַּחֲיוּ:

(כא) ויקוק התאנף נתמלא רוגז בי על-דבריכם על אודותיכם על עסקיכם וישבע בלתי עברי אתהירדן ולבלתירבא אלהארץ הטובה אשר יקוק אלהיך נתן לך נחלה:

(לד) אִין הַנְּסָה אֱלֹהִים לְבוֹא לְקַחַת לּוֹ גוֹי מִקְרֹב גּוֹי הַנְּסָה מִלְּהִי. הכי עשה נסים שום אלוה לבוא לקחת לו גוי וגו'. כל הה"ן הללו תמיחות הן, לכן נקודות הן בחט"ף פת"ח, הנהייה, הנשמע, הנסה, השמע במסת על ידי נסיונות הודיעם גבורותיו, כגון (שמות ח, ה) התפאר עלי, אם אוכל לעשות כן, הרי זה נסיון באתת בסימנין להאמין שהוא שלוחו של מקום, כגון (שמות ד ב) מה זה בידך ובמופתים הם נפלאות, שהביא עליהם מכות מופלאות ובמלחמה בים, שנאמר (שם יד כה) כי ה' נלחם להם וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדלים ככל אשר-עשה להם יקוק אלהיכם במצרים לעיניך:

(כב) כִּי אֲנֹכִי מֵת בְּאֶרֶץ הַזֹּאת אֲנִי עֹבֵר אֶת־הַיַּרְדֵּן מֵאֲחֵר שְׁמַת מֵהֵיכָן יַעֲבֹר, אלא אף עצמותי אינם עוברים ואתם עבדים וירשתם את הארץ הטובה הזאת:

(לה) אֶתְּךָ הִרְאָתָ לְדַעַת כִּי יְקוֹק הוּא הָאֱלֹהִים אִין עוֹד מִלְּבָדוֹ: הרמח. כתרגומו אתחזיתא. כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה פתח להם שבעה רקיעים, וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים, וראו שהוא יחיד, לכן נאמר אתה הראת לדעת:

(כג) הַשְּׁמָרוּ לָכֶם פְּתַתְשַׁחְוּ אֶת־בְּרִית יְקוֹק אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר בְּרַת עִמָּכֶם וְעִשִּׂיתֶם לָכֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל דָּבָר אֲשֶׁר צִוָּךְ יְקוֹק אֱלֹהֵיךָ. אשר צוך עליו שלא לעשות:

(לו) מִקְרָהֵימָּה הַשָּׁמַיִם אֶת־קוֹלֵךְ לְיִסְרֶךָ וְעַל־הָאָרֶץ הִרְאָךְ אֶת־אִשׁוֹ הַגְּדוֹלָה וְדַבְּרֵי שָׁמַעַת מִתּוֹךְ־הָאֵשׁ:

(כד) כִּי יְקוֹק אֱלֹהֵיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא אֵל קָנָא. מקנא נקום אנפרנמנ"ט בלע"ז, מתחרה על רוגזו להיפרע מעובדי עבודה זרה: פ

(לז) וְתַחַת כִּי אֶהָב וְכָל זֶה תַּחַת אֲשֶׁר אֶהָב אֶת־אֲבֹתֶיךָ וַיִּבְחַר בְּיָרְעוּ אֲחֵרָיו וַיִּצְאָךְ בְּפָנָיו כַּאֲדָם הַמְּנַהֵג בְּנוֹ לְפָנָיו, שנאמר (שמות יד יט) ויסע מלאך האלהים ההולך וגו' וילך מאחריהם. דבר אחר, ויוציאך בפניו - בפני אבותיו, כמו שנאמר (תהלים עח יב) נגד אבותם עשה פלא. ואל תתמה על שהזכירם בלשון יחיד, שהרי כתבם בלשון יחיד, ויבחר בזרעו אחריו בכחו הגדל ממצרים:

(כה) כִּי תוֹלִיד בָּנִים וּבָנִי בָנִים וְנִוְשַׁנְתֶּם* בְּאֶרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וְעִשִּׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כָּל וְעִשִּׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְקוֹק אֱלֹהֵיךָ לְהַכְעִיסוֹ:

ונושנתם. רמז להם שיגלו ממנה לוסף שמונה מאות וחמשים ושתיים שנה, כמנין ונושנתם. והוא הקדים והגלם לוסף שמונה מאות וחמשים והקדים שתי שנים לנושנתם, כדי שלא יתקיים בהם (פסוק הבא) כי אבד תאבדון. וזהו שנאמר (דניאל ט יד) וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו, צדקה עשה עמנו שמיהר להביאה שתי שנים לפני זמנה:

(כו) הַעִידְתִּי בְּכֶם הַיּוֹם אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ הַנְּנִי מִזְמִינִם לִהְיוֹת עֵדִים שֶׁהַתִּירֵי בְכֶם כִּי אֲבָדְתָּ תֵּאבְדוּן מֵהָרָם מֵעַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לְאִתְּאָרִיבֵן יָמִים עָלֶיךָ כִּי הַשָּׁמַד תִּשְׁמְדוּן:

וכן בחזקיהו שלימד תורה לכל ישראל וקראם בנים שנאמר (ד"ה ב' כט', יא) בני עתה אל תשלו. וכשם שהתלמידים קרוים בנים שנאמר בנים אתם לה' אלהיכם, כך הרב קרוי אב, שנאמר (מלכים ב' ב) אבי אבי רבב ישראל וגו'. ו**דברת בם** שלא יאה עיקר דיבורך אלא בם. עשם עיקר ואל תעשם טפל בשבתך בביתך ובכלכתך בדרךך ובשכבתך ובקומך:

ונשכנך. יכול אפילו שכב בחצי היום, תלמוד לומר ובקומך. יכול אפילו עמד בחצי הלילה, תלמוד לומר בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך, דרך ארץ דברה תורה, זמן שכיבה וזמן קימה:

(ח) ו**קשרתם לאות עליך** אלו תפילין שברזע והיו **לטפת בין עיניך**. אלו תפילין שבראש, ועל שם מנין פרשיותיהם נקראו טפת. טט בכתפי שתיים, פת באפריקי שתיים:

(ט) ו**כתבתם על מזוזות ביתך** מזוזת כתיב, שאין צריך אלא אחת ובשעריך. לרבות שערי חצרות ושערי מדינות ושערי עירות: ס

(י) והיה **כי יביאוך יקוק אלהיך אלה ארץ אשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדולות וטבת אשר לא בניתי:**

(יא) ו**בתים מלאים בל טוב אשר לאמלאתך וברת חצונבים אשר לא חצבת חנוכים**. לפי שהיו מקום טרשין וסולעים נופל בו לשון חציבה בפרמים וזיתים אשר לא נטעו ואכלת ושבעת:

(יב) השמר לך **פרת שכח את יקוק אשר הוציאך מארץ מצרים מבית עבדים**. כתרגומו מבית עבדותא, ממקום שהייתם שם עבדים:

(יג) את יקוק אלהיך תירא ואתו תעבד **ובשמו תשבע**. אם יש בר כל המידות הללו, שאתה ירא את שמו ועובד אותו, אז בשמו תשבע, שמתוך שאתה ירא את שמו תהא זהיר בשבועתך, ואם לאו לא תשבע:

(יד) לא תלכון אחרי אלהים אחרים **מאלהי העמים אשר סביבותיכם**. הוא הדין לרחוקים, אלא לפי שאתה רואה את סביבותיך תועים אחריהם, הוצרך להזהיר עליהם ביותר:

(טו) כי אל קנא יקוק אלהיך **בקרבו פרוצרה אר יקוק אלהיך בך והשמידך מעל פני האדמה: ס**

(טז) לא תנפו את יקוק אלהיכם **באשר נסיתם במסה**. כשיצאו ממצרים שניסוהו במים, שנאמר (שמות יז, ז) ה' ה' בקרבנו:

(יז) שמור תשמרון את מצות יקוק אלהיכם **ועדתיו וחקיו אשר צוה:**

(יח) ועשית הישר והטוב **בעיני יקוק הישר והטוב**. זו פשרה, לפנים משורת הדין למען ייטב לך ובאת וירשת את הארץ הטובה אשר נשבע יקוק לאבותיך:

(יט) להרהר את בל איביך **מפניך באשר דבר יקוק**. והיכן דיבר - (שמות כז) והמותי את כל העם וגו': ס

(כ) כיישאלך **בנך מחר יש מחר** שהוא אחר זמן לאמר מה העדת והחקים והמשפטים אשר צוה יקוק אלהינו אתכם:

(כא) ואמרת לבנך **עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו יקוק ממצרים ביד חזקה: (כב) ויתן יקוק אותות ומפתים גדלים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעיניו: (כג) ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו: (כד) ויצונו יקוק לעשות את כל החקים**

אלהים אתי האדם וחי: (כב) ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת אסיספים אנחנו לשמע אתי קול יקוק אלהינו עוד ומתנו: (כג) כי מי כלבשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך האש כמנו וחי:

(כד) קרב אתה ושמע את בלאשר יאמר יקוק אלהינו ואתו תדבר אלינו את בלאשר ידבר יקוק אלהינו אליך ושמענו ועשינו: ואת חכמי חלינו. התשתם את כחי כנקבה, שנצטערת עליכם ורפיתם את ידי כי ראיתי שאינכם חרדים להתקרב אליו מאהבה. וכי לא היה יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא ללמוד ממני:

(כה) וישמע יקוק אתי קול דבריכם **בדברכם אלי ויאמר יקוק אלי שמעתי את קול דברי העם הזה אשר דברו אליך היטיבו בלאשר דברו: (כו) מרייתו והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמר את כל מצותי כל הימים למען ייטב להם ולבניהם לעלם: (כז) לך אמר להם שובו לכם לאהליכם: (כח) ואתה פה עמד עמד ואדברה אליך את כל המצוה והחקים והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ אשר אנכי נתן להם לרשתה: (כט) ושמרתם לעשות כאשר צוה יקוק אלהיכם אתכם לא תסרו ימין ושמאל: (ל) בכל הדרך אשר צוה יקוק אלהיכם אתכם תלכו למען תחיון וטוב לכם והארבתם ימים בארץ אשר תירשון:**

פרקו

(א) וזאת המצוה החקים והמשפטים אשר צוה יקוק אלהיכם ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם עברים שמה לרשתה: (ב) למען תירא את יקוק אלהיך לשמר את כל חקתיו ומצותיו אשר אנכי מצוה אתה ובנך ובבנך כל ימי חייך ולמען יארבו ימיו: (ג) ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר ייטב לך ואשר תרבו מאד באשר דבר יקוק אלהי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש: פ

*

ששי

(ד) שמע ישראל יקוק אלהינו יקוק אחד. ה' שהוא אלהינו עתה ולא אלהי האומות, הוא עתיד להיות ה' אחד, שנאמר (צפניה ג, ט) כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה', ונאמר (זכריה יד, ט) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

(ה) ואהבת את יקוק אלהיך **והעבדת**. עשה דבריו מאהבה, אינו דומה עושה מאהבה לעושה מיראה. העושה אצל רבו מיראה, כשהוא מטרח עליו מניחו והולך לו **בכל לבבך** בשני יצריך. דבר אחר בכל לבבך, שלא יהיה לברך חלוק על המקום **ובכל נפשך** אפילו הוא נוטל את נפשך **ובכל מאדך**. בכל ממונך, יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו, לך נאמר ובכל מאדך. דבר אחר ובכל מאדך - בכל מידה ומידה שמודד לך, בין במידה טובה בין במידת פורענות, וכן דוד הוא אומר (תהלים קטז, יג) כוס ישועות אשא וגו' (שם קטז, ג) צרה ויגון אמצא וגו':

(ו) והיו הדברים האלה ומהו האהבה, והיו הדברים האלה, שמתוך כך אתה מכיר בהקב"ה ומדבק בדרכיו **אשר אנכי מצוה היום** לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה. דיוטגמא - מצות המלך הבאה במכתב על לבבך:

(ז) וישננתם לשון חידוד הוא, שיהיו מחודדים בפיו, שאם ישאלך אדם דבר לא תהא צריך למגמם בו, אלא אמור לו מיד **לבניך** אלו התלמידים. מצינו בכל מקום שהתלמידים קרוים בנים, שנאמר (להלן יד, א) בנים אתם לה' אלהיכם, ואומר (מלכים ב' ב, ג) בני הנביאים אשר בבית אל,

הַאֱלֹהִים לִירְאָה אֶת־יְקֹוֹק אֱלֹהֵינוּ לְטוֹב לָנוּ כְּלֵהֲיִמִּים לְחֵיתָנוּ כְּהַיּוֹם הַזֶּה:
(כה) וַיִּדְרָקָה תְּהִיָּה לָנוּ כִּי־נִשְׁמָר לַעֲשׂוֹת אֶת־כְּלֵהֲמִצְוֹה הַזֹּאת לִפְנֵי יְקֹוֹק
אֱלֹהֵינוּ כְּאֲשֶׁר צִוֵּנוּ: ס

*

שביעי

פרק ז

(א) כִּי יִבְיָאֵךְ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אַתָּה בָּאֲשֶׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ
וְנִשְׁלַל גְּזֵי־רִבְיָיִם מִפְּנֵיךָ וְנִטַּל. לְשׁוֹן הַשְּׂלֵכָה וְהַתְּזָה, וְכֵן (לְקַמֵּן יט, ה)
וְנִשְׁלַל הַבְּרַזֵּל הַחֲתִי וְהַגְּרָגְשִׁי וְהָאֲמִלִּי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרָזִי וְהַחִי וְהַיּוֹבִיטִי שְׂבַע־הַ
גֹּלִים רַבִּים וְעֲצוּמִים מִמֶּךָ:

(ב) וּנְתַנֶּם יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ לִפְנֵיךָ וְהַפִּיתֶם הַחֶרֶם תַּחֲרִים אֹתָם לְאִתְּכֶרֶת
לְהֶם בְּרִית וְלֹא תַחְנֶם. לֹא תִתֵּן לָהֶם חֵן, אִסוּר לֹא לָאֵדָם לֹמֵר כִּמָּה נָאֵה
גוֹי זֶה. דַּבַּר אַחֵר, אֵל תִּתֵּן לָהֶם חֲנִיָּה בִּארְצָה:

(ג) וְלֹא תִתְחַתֵּן בָּם בְּתֵף לְאִתְּתֶךָ לְבָנוּ וּבְתוֹ לְאִתְּתֶךָ לְבָנֶיךָ:

(ד) כִּי־יִסִּיר אֶת־בְּנֶיךָ מֵאֶרֶץ בְּנוֹ שֶׁל גוֹי כְּשִׂישָׁא אֵת בְּתֵךְ יִסִּיר אֵת
בְּנֵךְ אֲשֶׁר תִּלְד לֹו בְּתֵךְ מֵאֶרֶץ. לְמַדְנֵנו שֶׁבֵן בְּתֵךְ הַבָּא מִן הַגּוֹי קְרוֹי בְּנֵךְ,
אֲבֵל בֶּן בְּנֵךְ הַבָּא מִן הַגּוֹיָה אִינוֹ קְרוֹי בְּנֵךְ אֲלֵא בְּנֵה, שֶׁהִרִי לֹא נִאֲמַר עַל
בְּתוֹ לֹא תִקַּח כִּי תִסִּיר אֵת בְּנֵךְ מֵאֶרֶץ, אֲלֵא כִי יִסִּיר אֵת בְּנֵךְ וְגו' וְעָבְדוּ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְתָרָה אֶרֶץ יְקֹוֹק בְּכֶם וְהִשְׁמִידֶךָ מֵהָרָה:

(ה) כִּי־אֵסַדְכָּה תַעֲשׂוּ לָהֶם מִזְבְּחֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי תִתְּצוּ וּמִצִּבּוֹתֵיכֶם אֲבֵן
אֲחַת תִּשְׁבְּרוּ וְאֲשִׁירֵיהֶם אֵילֹנוֹת שְׁעוּבָדִין אוֹתָן תִּגְדְּעוּן וּפְסִילֵיהֶם
צִלְמִים תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ:

(ו) כִּי עִם קְדוּשׁ אֲתָה לִיקְוֹק אֱלֹהֶיךָ בְּךָ בְּחָרוּ יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ לְהִיָּתוֹת לֹו לְעַם
סְגֻלָּה מִכָּל הָעַמִּים אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה:

(ז) לֹא מְרַבְּכֶם מִכָּל־הָעַמִּים חֶשֶׁק יְקֹוֹק בְּכֶם לֹא מִוִּזְכֶּכֶם. כִּפְשׁוּטוֹ.
וּמְדַרְשׁוֹ, לִפִּי שֵׁאִין אֲתֶם מִגְדִּילִים עֲצַמְכֶם כְּשֵׁאִי מִשְׁפִּיעַ לָכֶם טוֹבָה,
לִפִּיכֶךְ חִשְׁקִיתִי בָכֶם וַיִּבְחַר בְּכֶם כִּי־אַתֶּם הַמְּעֻט* מִכָּל־הָעַמִּים:

כִּי חָתַם הַמַּעֲט. הַמַּמְעֻטִין עֲצַמְכֶם, כְּגוֹן אֲבָרָהָם שֶׁאֲמַר (בְּרֵאשִׁית יח, כז)
וְאֵנִי עֹפֵר וְאֹפֵר, וְכִגוֹן מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן שֶׁאֲמָרוּ (שְׁמוֹת טז, ח) וְנַחֲנוּ מֵה, לֹא
נִכְבֹּדֶנְצָר שֶׁאֲמַר (יִשְׁעִיָּה יד, יד) אֲדַמָּה לְעֵלְיוֹן, וְסוֹנְחָרִיב שֶׁאֲמַר (שִׁם לו,
כ) מִי בָכֵל אֱלֹהֵי אֲרָצוֹת, וְחִירָם שֶׁאֲמַר (יִחְזַקְאֵל כח, ב) אֵל אֲנִי מוֹשֵׁב
אֱלֹהִים יִשְׁבְּתִי:

כִּי חָתַם הַמַּעֲט. הִרִי כִי מִשְׁמַשׁ בִּלְשׁוֹן 'דַּהֲא':

(ח) כִּי מֵאַהֲבַת יְקֹוֹק אֲתֶכֶם הִרִי כִי מִשְׁמַשׁ בִּלְשׁוֹן 'אֵלֵא'. לֹא מֵרֹבְכֶם
חֶשֶׁק ה' בָּכֶם, אֲלֵא מֵאַהֲבַת ה' אֲתֶכֶם וּמִשְׁמָרוֹ אֶת־הַשְּׂבַעֲהָ מַחֲמַת
שִׁמְרוּ אֵת הַשְּׂבֻעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם הַזֶּה יְקֹוֹק אֲתֶכֶם בְּיַד חֲזֻקָה
וַיִּפְדֶּךָ מִבֵּית עֲבָדִים מִיַּד פְּרַעָה מִלְּדַמְצָרִים:

מַפְטִיר (ט) וַיִּדְעַתְּ כִּי־יִקְוֹק אֱלֹהֶיךָ הוּא הָאֱלֹהִים הָאֵל הַנִּצָּמֵן שְׁמֵר
הַבְּרִית וְהַחֲסֵד לְאַהֲבָיו אֵלֹו הַעוֹשִׂין מֵאַהֲבָה וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתָיו
אֵלֹו הַעוֹשִׂין מִירָאָה לְאַלְף דָּוָר. וְלֵהֲלֵן הוּא אֹמֵר (לְעִיל ה, י) לֵאלֹפִים,
כִּאֵן שֶׁהוּא סְמוּךְ אֲצֵל לְשׁוּמְרֵי מִצְוֹתָיו, הַעוֹשִׂין מִירָאָה, הוּא אֹמֵר לֵאלֹפִי,
וְלֵהֲלֵן שֶׁהוּא סְמוּךְ אֲצֵל לְאוֹהֲבָיו, הַעוֹשִׂין מֵאַהֲבָה, שֶׁשְׂכָרָם יוֹתֵר גְּדוֹל,
הוּא אֹמֵר לֵאלֹפִים:**

(י) וּמִשְׁלָם לְשִׁנְאָיו אֲלֵ־פָנָיו לְהַאֲבִידוֹ בְּחִיּוֹן מִשְׁלָם לוֹ גְּמוּלוֹ הַטּוֹב,
כִּדִּי לְהַאֲבִידוֹ מִן הָעוֹלָם הַבָּא לֹא יֵאָחֵר לְשִׁנְאָו אֲלֵ־פָנָיו יִשְׁלַם־לוֹ:

(יא) וְשִׁמְרַתְּ אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָ
הַיּוֹם לַעֲשׂוֹתָם. וְלִמְחַר לְעוֹלָם הַבָּא לִיטוֹל שְׂכָרָם: פ

כְּלֵל הַעֲרִיכָה: הַהֲדָגְשָׁה בַּפְּסוּק הַיָּא דִּיבּוּר הַמַּתְחִיל בְּרֵשׁ"י. * כְּשִׁישׁ דִּיבּוּר אֲרוּךְ בְּרֵשׁ"י, הוּא לֹא שׁוֹלֵב
בְּתוֹךְ הַפְּסוּק אֲלֵא נִכְתָּב בְּסוּפוֹ, אַחֲרֵי הַפְּסוּק (וּמְסוּמָן ע"י כּוֹכְבִית*). * כְּשִׁישׁ עַל פְּסוּק אֶחָד בִּיאֹרֵי רֵשׁ"י
קִצְרִים וְאֲרוּכִים, בְּד"כ הַקְּצִירִים שׁוֹלֵבוּ בְּתוֹךְ הַפְּסוּק, וְהֵאֲרוּכִים נִכְתְּבוּ בְּסוּפוֹ, אַחֲרֵי הַפְּסוּק (וּמְסוּמִינִים ע"י
כּוֹכְבִית*).

לְעֵיתִים לְצוּר הַרְצָף שׁוֹלְבוּ הַדִּיבּוּרִים בְּרֵשׁ"י כְּסִדֵּר הַפְּסוּק, גַּם כְּשֶׁנִּדְפְּסוּ בְּחֹמְשֵׁים קוֹדֵם הַדִּיבּוּר עַל סוּף
הַפְּסוּק וְאֶח"כ הַדִּיבּוּר עַל תְּחִילָתוֹ, בְּמִקְרָה כִּזֶּה זֶה סוּמָן ב- ** בְּסוּף הַפְּסוּק, כְּמוֹ"כ מִטְבַּעוֹ שֶׁל רֵשׁ"י
הַמְּשׁוֹלֵב עֵלּוּלִים לְהִיָּתוֹת שִׁינּוּיִם קִלִּים בְּדִיבּוּר הַמַּתְחִיל (כְּגוֹן פְּתִיחַת וְגו') אוּ בְּמִיקוּמוֹ. אֵת הַכְּלָלִים בְּהַרְחָבָה
נִיתֵן לְרֹאוֹת בְּמִבּוֹא לְגַלְיוֹן פְּרִשְׁת׃ בְּרֵאשִׁית.

כל הזכויות שמורות. ©

ניתן להשיג את הגליון (וכן גליונות קודמים) במאגר העלונים הממוחשב של
'דרשו'.

מהדורת כתב כש"י - ניתן להשיג במערכת שבת'י בקול הלשון.

וכן ניתן להשיג במייל - 2711526@GMAIL.COM

יש מהדורה בכתב גדול יותר - להשיג במייל הנ"ל

הארות הערות ותיקוני טעויות יתקבלו בברכה 05276-13331

יישיב להרה"ג זוד היינמן שליט"א על סיועו בעריכת הגליון